

ESPOON VAMMAISNEUVOSTO
ESBO HANDIKAPPRÅD

Vammaisneuvoston toimintakertomus 2024

Sisällysluettelo

1.	Yhteenveto toiminnasta.....	3
2.	Tausta.....	3
3.	Vammaisneuvoston kokoonpano	4
4.	Vammaisneuvoston toiminta	6
4.1	Vaikuttaminen.....	6
4.1.1	Vuoden 2024 painopisteet	6
4.1.2	Esteettömyys ja saavutettavuus	7
4.1.3	Digitalisaatio ja tiedonsaanti	7
4.1.4	Muuta	7
4.2	Lausunnot	8
4.3	Seminaarit, tapahtumat ja koulutus.....	9
4.4	Kokoukset	9
4.5	Osallistuminen maksullisiin koulutuksiin ja muiden seminaareihin	10
4.6	Espoon Nelli-hanke	10
4.6	Vammaisneuvoston työryhmien toiminta	10
4.6.1	Yleistä työryhmistä	10
4.6.2	Työvaliokunta	10
4.6.3	Rakennetaan kaikille -työryhmä.....	11
4.6.5	Hyvinvointiverkosto.....	11
4.6.6	Kuljetuspalvelujen työryhmä	11
4.7	Edustus kaupungin työryhmissä	11
5.	Yhteistyö	12
5.1	Asiamiehet	12
5.2	Vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto	12
5.3	Vammaisneuvostojen yhteistyö	12
6.	Vammaisneuvoston neuvottelukunnan toiminta.....	12
7.	Länsi-Uudenmaan vammaisneuvosto	13

VAMMAISNEUVOSTON TOIMINTAKERTOMUS 2024

1. Yhteenveto toiminnasta

Vammaisneuvoston toiminnan painopisteeksi muodostui rakennetun ympäristön valvonta ja siihen liittyvät lausunnot. Muita lausuntoja tuli vähän. Kehitys on ongelmallinen, koska lausunnot ohjautuvat Rakennetaan kaikille -työryhmälle. Työryhmässä työ tehdään kokonaan vapaaehtoistyönä, ilman palkkioita.

Vammaisneuvoston ja erityisesti sen työryhmien sekä työvaliokunnan järjestöjäsenet tekevät huomattavan määrän vapaaehtoistyötä ilman korvauksia kokouksista tai matkakuluista. Monet järjestöjäsenet käyttävät merkittävän osan vähäisistä palveluistaan, mm. rajalliset kuljetuspalvelumatkat, vammaisneuvoston työryhmien ja työvaliokunnan toimintaan.

2. Tausta

Kuntalain 28 §:n mukaan kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Espoon vammaisneuvostossa on sekä kaupungin edustajia että kaupungin alueella toimivien vammais- ja potilasjärjestöjen edustajia. Kaupungin edustajina on sekä työntekijöitä että luottamushenkilöitä. Kaupunginhallitus asettaa myös oman edustajansa vammaisneuvostoon.

Vammaisneuvosto on perustettu nykymuodossaan 8.5.1990. Edeltäjänä on toiminut vuodesta 1981 alkaen Espoon vammaisasiain neuvottelukunta. Vammaisneuvoston taustalla toimii vammais- ja pitkäaikaissairaiden järjestöjen muodostama Vammaisneuvoston neuvottelukunta.

Espoon vammaisneuvoston tehtävänä on seurata ja toimenpiteillään vaikuttaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kuntalaisten oikeuksien ja mahdollisuuksien kehittymiseen Espoossa. Vammaisneuvosto tekee tehtäviinsä liittyen aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja ja kannanottoja. Vammaisneuvoston toiminta perustuu kuntalakiin.

Vammaisneuvosto valitsee keskuudestaan edustajansa hyvinvointialueen vammaisneuvostoon. Länsi-Uudenmaan vammaisneuvoston toiminta perustuu Hyvinvointialuelakiin (§ 32).

3. Vammaisneuvoston kokoonpano

Espoon vammaisneuvoston muodostavat kuusi (6) vammais- ja sairausjärjestöjen edustajaa ja heidän varajäsenensä, kolme (3) lautakuntien edustajaa ja heidän varajäsenensä, kolme (3) kaupungin hallintokuntien edustajaa ja heidän varajäsenensä sekä kaupunginhallituksen edustaja ja hänen varajäsenensä.

Vammais- ja potilasjärjestöjen edustajat:

Kuusela Pirkko, ESPIN ry, puheenjohtaja
varajäsen Koivula Tuula, Uudenmaan CP-yhdistys ry

Bäckström Hanna, Uudenmaan Lihastautiyhdistys ry, varapuheenjohtaja
varajäsen Eteläsalo-Holmberg Emmi, Helsingin ja Uudenmaan neuroyhdistys ry

Österberg Hanne, Lyhytkasvuiset – Kortväxta ry
varajäsen Karhunen Ritva, Espoon Reumayhdistys ry

Penttilä Kaisa, Svenska Synskadade i Mellersta Nyland rf
varajäsen Apajalahti Mikko, Espoon Seudun Näkövammaiset ry

Walls Mika-Erik, PAUT ry
varajäsen Lempinen Auri, Espoon Kehitysvammatuki ry

Kallioja Timo, Aivovammayhdistys ry
varajäsen, Lenander Bror-Eirik, Espoon Mielenterveysyhdistys ry

Luottamushenkilöiden edustajat:

Lamminheimo Petri (Kok.)
varajäsen, Westén Riitta (SDP)

Puhakainen Rosa (Vihr.)
varajäsen, Mailaparampil Mathew (SFP)

Kähkönen Markku (PerusS)
varajäsen, Parviainen Mikko (Vas.)

Espoon kaupungin edustajat:

Sirkku Kiviniitty (alk. 8/2024), Ympäristö- ja rakennusvalvonta,
Kaupunkiympäristön toimiala
varajäsen, Martikainen Kaisa, Tilapalvelut – liikelaitos, Kaupunkiympäristön
toimiala

Loisa-Turunen Miia, Suomenkielinen perusopetus, Kasvun ja oppimisen
toimiala
varajäsen Ojanen Tarja, Suomenkielinen varhaiskasvatus, Kasvun ja
oppimisen toimiala

Elina Räsänen, Elinvoiman tulosalue
varajäsen, Yletyinen Esa, Elinvoiman tulosalue

Kaupunginhallituksen edustaja:

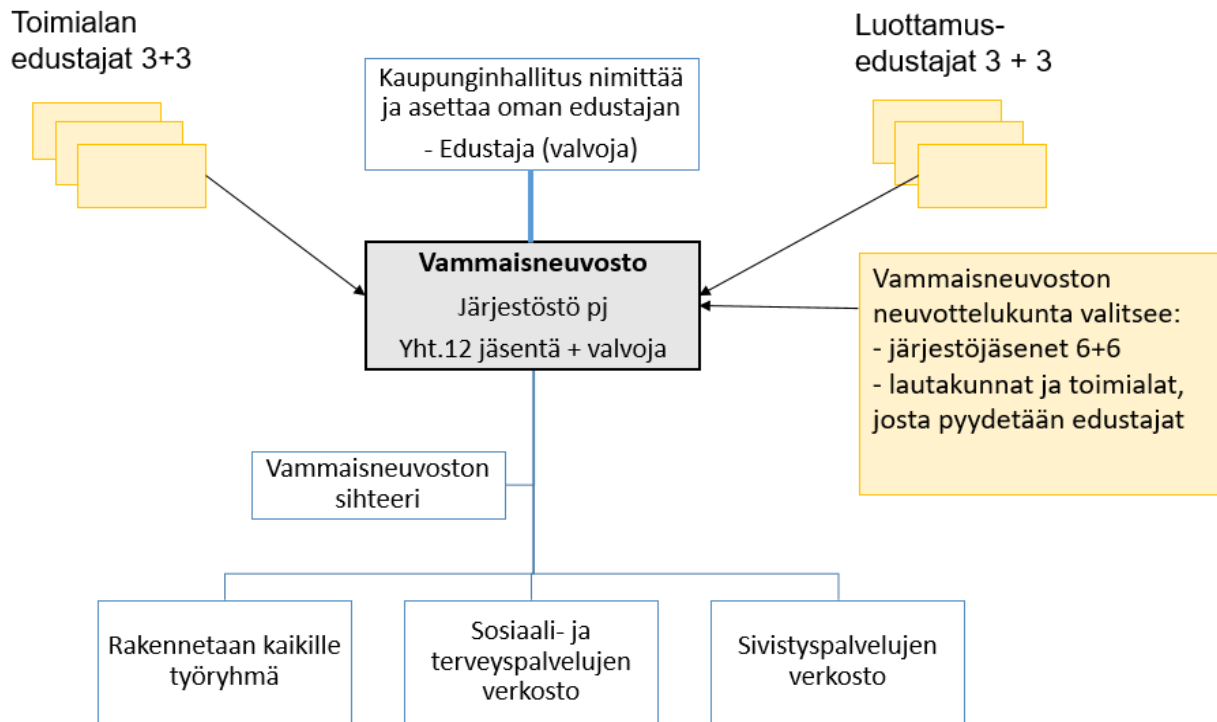
Kajava Henna (PerusS)
varajäsen Lahtinen Teemu (PerusS)

Seuraavilla henkilöillä on ollut osallistumisoikeus vammaisneuvoston
kokouksiin:

Hirvonen-Skarbö Sari, Vammaisneuvoston neuvottelukunnan puheenjohtaja
Hartikainen Pirjo, Vammaisneuvoston neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Walkama Pentti, Vanhusneuvoston edustaja
Denut Sofia (Olli Tiihonen), Nuorisovaltuuston edustaja

Harle Paula, vammaisneuvoston tekninen sihteeri (alk. 2/2023)
Julkunen Marianne, vammaisneuvoston yhteyshenkilö (6/2025 asti)
Salomonsson-Manninen Lisbet, vammaisneuvoston yhteyshenkilö (8/2025)

Varajäsenet voivat osallistua kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella.

Kuvio 1 Vammaisneuvosto ja sen työryhmät

4. Vammaisneuvoston toiminta

4.1 Vaikuttaminen

4.1.1 Vuoden 2024 painopisteet

- Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen seuranta vammaisten kuntalaisten osalta.
 - Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueelle, jäivät palveluiden käyttäjät sekä osa peruspalveluista kuntaan. Seurataan palvelujen kehittymistä ja saatavuutta.
 - Kunnassa käytettävät palvelut on järjestettävä saavutettaviksi ja esteettömiksi
 - Hyvinvointisuunnitelmien ja vastaavien strategioiden tavoiteasetteluissa on huomioitava vammaiset henkilöt
 - Vammaispalvelujen toiminnan varmistaminen ja seuranta
 - Vammaispalvelujen riittävyys ja laatu on taattava
 - Kuljetuspalveluiden toiminnan seuranta ja hyvinvointialueen kuljetuspalveluun vaikuttaminen.
- Esteettömyyden jatkuva edistäminen ja seuranta

- esteettömyyssuunnitelmien ja -tavoitteiden edistäminen
 - esteettömyysdirektiivin toimeenpanon edistäminen
- Koska palvelut kuuluvat kaikille, tulee suunnittelu- ja päätösprosesseihin saada vammaisvaikutusten arviointi.
- Saavutettavuuden edistäminen ja seuranta
 - Digitaalisten palvelujen saavutettavuus
 - Saavutettavuuden varmistaminen tiedottamisessa
 - Kuntalaisten tiedonsaanti tulee varmistaa monikanavaisuudella mm. paperitiedotteilla
- Vammaisneuvoston vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen
 - yhdenvertaisuus muiden kuntalain mukaisten vaikuttamistoimielinten kanssa.
 - Vammaisneuvoston toiminnan tunnettavuuden parantaminen.

4.1.2 Esteettömyys ja saavutettavuus

Vammaisneuvoston yksi merkittävä toiminta-alue on kaikenlaisen esteettömyyden edistäminen Espoossa. Fyysisen esteettömyyden ja asenneympäristön lisäksi huomattava osa-alue on saavutettavuus, jolla tarkoitetaan digitaalisen sisällön esteettömyyttä. Puutokset tässä aiheuttavat ongelmia kaikille kuntalaisille liikkumisen, tiedonsaannin ja palveluiden osalta.

4.1.3 Digitalisaatio ja tiedonsaanti

Tiedonsaanti perustuu enenevässä määrin internetin kautta saatavaan ja haettavaan informaatioon. Sähköisesti jaettu tieto ei kuitenkaan saavuta kaikkia kuntalaisia yhdenvertaisesti. Heikko taloudellinen tilanne, puutteet digitaadoissa tai toimintarajoitteet voivat olla merkittävä este digitaalisessa tiedonhankinnassa. Vammaisten henkilöiden kohdalla myös liikkumisen rajoitukset, esim. rajallinen kuljetuspalvelu ja toimipisteiden esteellisyys tekevät mahdottomaksi tiedon hakemisen mm. kirjastosta tai asiointipisteistä.

Kuntalaisten tiedonsaanti heikentyi entisestään, kun sosiaali- ja terveystalvet siirtyivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Vanhat linkit ja puhelinnumerot eivät enää toimineet ja uudet yhteystiedot vaihtuvat, kun palveluja kehitetään. Saavutettavuutta ei ole varmistettu.

4.1.4 Muuta

Vammaisneuvosto pyrki vaikuttamaan vammaisia henkilöitä koskevaan päätöksentekoon sekä palveluiden soveltumiseen vammaisille ja

pitkäaikaissairaille. Vaikuttamistyökaluja ovat kirjalliset lausunnot, esitykset ja kannanotot. Tarvittaessa on käytetty myös epävirallisempia tapoja henkilökohtaisten kontaktien kautta.

Vammaispoliittinen ohjelman pohjalta jatkunut toiminta

Vammaispoliittinen ohjelma on vanhentunut, eikä se enää vastaa nykytilannetta tai tarpeita.

Vammaispoliittisen ohjelman aikana syntyneet Kaikki pyörii -tapahtuma ja Esteetön teko -palkinto ovat myös uudistamisen tarpeessa.

Esteetön teko -palkinto jaettiin Esteettömyys-seminaarissa. Kauppakeskus Sello valittiin vuoden 2024 esteettömäksi teoksi. Lisäksi kunniamaininnan sai helposti lähestyttävä taideteos, Espoon Nelli. Palkinnon ja kunniamaininnan myönsivät Espoon vammaisneuvosto ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmä.

4.2 Lausunnot

Suoraan vammaisneuvostolle on tullut huomattavasti vähemmän lausuntopyyntöjä kuin aikaisempina vuosina. Toisaalta Rakennetaan kaikille -työryhmälle tuli paljon lausuntopyyntöjä. Työryhmä tekee lausunnot täysin vapaaehtoisvoimin.

Vammaisneuvoston ja Rakennetaan kaikille -työryhmän lausuntojen valmisteluun ja asioihin perehtymiseen käytetään paljon aikaa. Lausunnot ja niissä esiin tuodut huomiot jätetään kuitenkin liian usein huomioimatta ja näin etukäteen kerrotut ongelmat siirtyvät toteutukseen.

- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Hybridi Arenan opasteiden ja teippausten periaatteista
- Vammaisneuvoston lausunto: Valtuustoaloite vahtimestaripalveluiden siirtämisestä takaisin sivistystoimeen ja rehtoreiden alaisuuteen
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: ikäihmisten palveluasumisen yksikkö, Perusmäen Puistotie 12
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Espoonlahden Terveysaseman opasteista
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Jalkakäytävä- pyörätie- ja suojatie-tyyppipiirustuksista sekä linja-autopysäkkien tyyppipiirustuksista

- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Kauppakeskus Sellon staattisista opasteista
- Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Lausunto Sunan koulun peruskorjaus ja laajennus
- Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Lausunto Sellon koillisen sisäänkäynnin uudistamisesta
- Vammaisneuvoston ja Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: VASTAUKSET ESTEETTÖMYYSKYSYMUKSIIN
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: HUS Jorvin sairaala, uusi osastorakennus opaste- ja kalustesuunnitelmasta
- Espoon vammaisneuvoston lausunto ja kommentit: Hiilineutraali Espoo 2030-tiekarttaan
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Kaavamuutoksen kohteessa Virastopiha, aluenro 610502
- Vammaisneuvoston lausunto: Valtuustokysymys liikuntavammaisten koululaisten yhdenvertaisuuden toteutumisesta
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Espoon kaupungin toiminnallisessa päiväkotisuunnitteluohjeessa (versio 21.12.2023) huomioitavaksi
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Kaavamuutos kohteessa Espoontori, aluenro 613802
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointitarpeet vuosille 2025–2034
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Kaavamuutoksen kohteessa Tapiolan kulttuurialue, aluenro 210314
- Vammaisneuvoston lausunto: Koulumäen koulun tulevaisuus
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: Espoon Yleiskaava 2060 -valmisteluvaiheeseen, 800100
- Vammaisneuvoston ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmän lausunto: palveluasumisen yksikkö, Vanhakartano palvelutalo

4.3 Seminaarit, tapahtumat ja koulutus

Vammaisneuvosto järjesti Kaikki pyörii -tapahtuman sijaan Esteettömyysseminaarin ti 29.10.2024. Lisäksi vammaisneuvosto osallistui Turvallisemman tilan työpajaan to 7.11.2024.

4.4 Kokoukset

Vuoden aikana vammaisneuvosto kokoontui yksitoista (11) kertaa ja Rakennetaan kaikille -työryhmä kokoontui 15 kertaa. Lisäksi pidettiin useita työkokouksia erilaisilla kokoonpanoilla.

4.5 Osallistuminen maksullisiin koulutuksiin ja muiden seminaareihin

IMO-päivät lokakuun 2024 lopussa, Hanna Bäckström.

4.6 Espoon Nelli-hanke

Vammaisneuvosto osallistui *Espoon Nelli*n uuden sijoituspaikan valintaan. Pronssiveistos on suunniteltu siirrettäväksi ja vammaisneuvoston sijoituspaikka veistokselle on Kauppakeskus Sellon Viaporintorille. Vammaisneuvoston paikan valintaan vaikuttivat erityisesti alueen esteettömyys ja lähiympäristön laaja palvelutarjonta.

4.6 Vammaisneuvoston työryhmien toiminta

4.6.1 Yleistä työryhmistä

Vammaisneuvoston valmistelutyöt ovat järjestöedustajien ja vapaaehtoisten toimijoiden varassa. Työryhmien toiminta on tärkeää, koska niissä saadaan myös vammaisneuvoston ulkopuolisten vammaisten henkilöiden ääni kuuluviin lausunto- yms. työssä. Vammaisneuvosto ja sen työryhmät kokoontuivat etänä.

Työryhmien toiminnan organisointi kuormittaa paljon ajallisesti erityisesti niiden vetäjiä. Työstä tulisi maksaa puheenjohtajalle kokouspalkkio sekä kulukorvaus samoin periaattein kuin vammaisneuvoston kokouksistakin.

4.6.2 Työvaliokunta

Työvaliokunnan muodostavat vammaisneuvoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri sekä sen työryhmien puheenjohtajat sekä varapuheenjohtajat. Työvaliokunnan kokouksissa valmisteltiin vammaisneuvoston kokouksia sekä koordinoitiin työryhmien toimintaa. Lausunnot valmisteltiin työryhmissä tai työvaliokunnassa.

4.6.3 Rakennetaan kaikille -työryhmä

Rakennetaan kaikille -työryhmä koostuu järjestöedustajista, kokemusasiantuntijoista, vanhusneuvoston edustajista ja kaupungin eri toimialojen edustajista (kaavoitus, rakentaminen, liikenne, tilapalvelut). Työryhmä kokoontui vuoden aikana 15 kertaa ja antoi 17 lausuntoa.

Alkuvuonna saatiin uusi esteettömyysasiantuntija ja asioita ohjautui jälleen RAKA -työryhmälle paremmin.

Vammaisneuvosto ja sen Rakennetaan kaikille -työryhmä otti vuoden aikana kantaa tärkeisiin Espooseen rakennettaviin rakennuksiin ja rakennettavaan ympäristöön. Myös tiettyjen esteettömyyspuutteiden esille tuominen oli näkyvästi esillä, kun Espoon Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2024 tarkastuskertomuksessa esteettömyys- ja saavutettavuusasioihin huomiota.

4.6.4 Sivistyspalvelujen verkosto

Sivistysvaliokunnan vetäjä on tuonut kysymykset vammaisneuvoston kokouksiin. Erillisiä verkoston kokouksia ei ole järjestetty.

4.6.5 Hyvinvointiverkosto

Sosiaali- ja terveystieteiden verkoston nimeksi muutettiin 2023 Hyvinvointiverkosto, koska sote-asiat ovat hyvinvointialueella. Verkostolle kuuluvat asiat on käsitelty työvaliokunnassa ja vammaisneuvostossa.

4.6.6 Kuljetuspalvelujen työryhmä

Kuljetuspalvelutyöryhmä lopetettiin alkuvuodesta, koska asiat ovat siirtyneet hyvinvointialueelle ja sen vammaisneuvoston käsiteltäväksi.

4.7 Edustus kaupungin työryhmissä

Vammaisneuvostolla oli edustus seuraavissa ryhmissä:

- Liikenneturvallisuuden yhteistyöryhmässä edustajana oli Hanna Bäckström ja varaedustajana Kaisa Penttilä
- Hyvinvoiva Espoo – ohjelman ohjausryhmä, pysyvä asiantuntija 4/2023 alk. Hanna Bäckström
- Soveltavan liikunnan kehittämisryhmässä edustajina oli Ritva Karhunen ja Hanna Bäckström

Kaupunki ei yleensä maksa osallistumisesta kokouspalkkioita eikä matkakuluja. Edustuksen aiheuttamat kulut tulee jatkossa korvata.

5. Yhteistyö

5.1 Asiamiehet

- Sosiaali- ja potilasasiamies ovat nyt hyvinvointialueen työntekijöitä.
- Vammaisasiamiehen virka on lakkautettu.
- Kaupungille palkattiin uusi esteettömyysasiantuntija Sirkku Kiviniitty 18.3.2024. Hänet nimettiin vammaisneuvostoon 17.6.2024 kaupunkiympäristön toimialan edustajaksi. Esteettömyysasiantuntijalla on aktiivinen rooli Rakennetaan kaikille -työryhmässä.

5.2 Vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto

Vammaisneuvosto on tehnyt yhteistyötä vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston kanssa. Vanhusneuvoston edustajalla on osallistumisoikeus vammaisneuvoston kokouksiin sekä Rakennetaan kaikille -työryhmässä.

Nuorisovaltuuston edustajalla on oikeus osallistua vammaisneuvoston kokouksiin.

5.3 Vammaisneuvostojen yhteistyö

Vammaisneuvostojen yhteistyö kohdistui Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien vammaisneuvostoihin sekä Uudenmaan alueen hyvinvointialueiden vammaisneuvostojen keskinäiseen yhteistyöhön.

6. Vammaisneuvoston neuvottelukunnan toiminta

Vammaisneuvoston neuvottelukunta muodostuu yli 60 espoolaisesta vammais- ja sairausjärjestöstä. Neuvottelukunta kokoontui kaksi kertaa vuoden aikana.

Neuvottelukunnan kevätkokous pidettiin 7.5.2024 valtuustotalon kahviossa. Läsnä oli kymmenen osallistujaa kahdeksasta yhdistyksestä. Kokouksessa liikuntasuunnittelija Elina Räsänen esitteli kesän 2024 liikuntatarjontaa ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mervi Katainen esitteli talousarvio-prosessin etenemistä. Lisäksi käsiteltiin vammaisneuvoston toimintakertomus sekä keskusteltiin vammaisneuvoston talousarvioesityksistä vuoden 2025 kaupungin talousarvioon.

Syyskokous pidettiin etäkokouksena 15.10.2024. Kokouksessa Hyvä Arki ry:n toiminnanjohtaja Monika Meling esitteli espoolaisen ruoka-apuyhdistyksen toimintaa. Kokouksessa keskusteltiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toiminnasta sekä odotuksista vammaisneuvoston toimintaan v. 2025.

7. Länsi-Uudenmaan vammaisneuvosto

Espoon vammaisneuvostolla on Länsi-Uudenmaan vammaisneuvostossa viisi (5) edustajaa ja viisi (5) varaedustajaa. Espoon vammaisneuvoston puheenjohtaja toimii myös Länsi-Uudenmaan vammaisneuvoston puheenjohtajana. Edustajien keskeinen yhteistyö on toiminut erittäin hyvin ja toiminta on ollut aktiivista.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ajankohtaisia asioita käsitellään jokaisessa Espoon vammaisneuvoston kokouksessa. Lisäksi Espoon edustajat pitävät ennakkokokouksen ennen Länsi-Uudenmaan vammaisneuvoston kokousta.